

24 696

Wijziging van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 met het oog op het tegengaan van uitholling van de belastinggrondslag en het versterken van de fiscale infrastructuur

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 9 december 1996

Met genoegen heb ik geconstateerd dat de leden van de CDA-fractie van oordeel zijn dat in de memorie van antwoord een aantal onderwerpen zijn verduidelijkt.

Met verwondering heb ik kennisgenomen van de verbazing van de leden van de CDA-fractie over de substance eisen in Nederland bij de voorgestelde regeling voor de risico-reserve.

Deze eisen vloeien direct voort uit het feit dat de regeling is gericht op het daadwerkelijk verrichten van reële financieringsactiviteiten in en vanuit Nederland. Met de regeling is beoogd te voorkomen dat nu nog in Nederland verrichte financieringsactiviteiten worden overgebracht naar het buitenland en tevens te bevorderen dat in het buitenland verrichte financieringsactiviteiten van Nederlandse concerns naar Nederland zullen worden overgebracht. Doel en strekking van de regeling is uitvoerig uiteengezet in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel. Ik breng overigens nog in herinnering dat ik in de nota naar aanleiding van het verslag (TK 1995/96, 24 696, nr. 5) op blz. 19 al heb aangegeven dat ik met de voorgestelde regeling niet nastreef het aantrekken van «eendagsvliegen». Daarnaast heb ik in de nota naar aanleiding van het nader verslag (TK 1996–97, 24 696, nr. 8) op blz. 4 aangegeven dat de voorgestelde risico-reserve voor financieringsactiviteiten zich richt op het terughalen naar Nederland van actieve financieringsactiviteiten.

Artikel I, onderdeel A (artikel 8, elfde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Functionele valuta

In de memorie van antwoord heb ik aangegeven dat ik bereid ben om onder te stellen voorwaarden toe te staan dat de aftrekwinst in de functionele valuta, waaronder de gulden, wordt berekend indien zowel de winst in Nederland als de winst van een buitenlandse vaste inrichting in dezelfde functionele valuta wordt berekend, terwijl deze functionele valuta niet de geldeenheid van het land is waarin de vaste inrichting is gelegen. Deze leden vragen aan welke voorwaarden hierbij wordt gedacht.

Zoals ik onder andere in de memorie van antwoord heb aangegeven, blijven – ook nadat de regeling inzake de zogeheten functionele valuta in

werking is getreden – de roepiah-arresten van belang. Wanneer de geldeenheid in het land waarin de vaste inrichting is gelegen niet gelijk is aan de functionele valuta, moet op basis van roepiah-arresten de aftrekwinst in de lokale valuta worden berekend. In de memorie van antwoord heb ik evenwel toegezegd dat indien het land waarin de vaste inrichting is gelegen, eveneens toestaat dat de winst in de functionele valuta wordt berekend, voor de aftrekwinst kan worden uitgegaan van deze functionele valuta. Het stellen van nadere voorwaarden is nodig om te voorkomen dat belastingplichtige in het ene jaar gebruik maakt van de toezegging en in een ander jaar gebruik maakt van de roepiaharresten, in geval dat gunstiger mocht blijken.

Artikel I, onderdeel B (artikel 10a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Bestaande leningen

De leden van de CDA-fractie merken in het kader van artikel 10a op, dat ondernemers hun boekhouding en administratie gedurende een periode van tien jaar dienen te bewaren. Het kan, aldus deze leden, toch niet zo zijn dat ondernemers in het kader van deze bepaling over gegevens moeten beschikken die ouder zijn dan 10 jaar. Zij verzoeken mij daarom om alsnog leningen die langer dan tien jaar geleden zijn aangegaan van de regeling uit te zonderen en aan te sluiten bij de wettelijke systematiek omtrent de administratie- en bewaarverplichting.

Dienaangaande merk ik op dat voor een ondernemer zolang er rente verschuldigd is ter zake van een lening en deze nog niet is afgelost, de onderliggende stukken (zoals de overeenkomst van geldlening) tot de te bewaren stukken behoren.

De tien-jaarstermijn gaat voor de onderliggende stukken eerst lopen op het moment dat de geldlening is afgelost. Natuurlijk zal wel moeten worden vastgesteld of de lening is aangegaan in verband met een rechtshandeling als bedoeld in het voorgestelde artikel 10a. Daarbij kunnen twee situaties worden onderscheiden. In de eerste plaats de situatie waarin duidelijk is waarvoor de lening is aangegaan. Dit kan bij voorbeeld uit de overeenkomst van geldlening blijken. Alsdan levert de etikettering van de lening geen problemen op. Voorts de situatie waarin de lening niet voor een specifieke transactie is aangegaan. Ter zake van deze situatie heb ik aangegeven dat ik een praktische en pragmatische benadering zal kiezen in de uitvoeringssfeer.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden wat mij voor ogen staat bij een dergelijke benadering, merk ik het volgende op. Gezien de veelheid van de situaties die zich kunnen voordoen, zal van geval tot geval beoordeeld moeten worden wat een redelijke verdeling van de bewijslast is. Bij een verzoek om nadere gegevens zal de inspecteur moeten meewegen dat deze gegevensvergaring moeizamer is naar gelang de geldlening in een verder verleden is aangegaan. Ik stel mij daarbij voor dat de inspecteur met name in de situatie dat hij aanwijzingen heeft dat de lening is aangegaan in verband met een rechtshandeling als bedoeld in het voorgestelde artikel 10a, om nadere gegevens zal verzoeken. In andere situaties zal de inspecteur zich terughoudend opstellen bij het opvragen van gegevens.

«Aanwending van vermogen»

De genoemde leden zijn met betrekking tot het voorgestelde artikel 10a, tweede lid, onderdeel c, nog steeds van mening dat er geen sprake is van een uitholling van de Nederlandse belastinggrondslag in de situatie dat een Nederlandse tussenhoudster van haar buitenlandse moeder geleende gelden aan haar buitenlandse dochter uitleent, ook niet indien deze

gelden eerst als dividend van de buitenlandse deelneming zijn ontvangen en vervolgens aan de moeder zijn uitgekeerd. Zij wijzen er in dit kader op dat over het verschil tussen de verschuldigde rente en de ontvangen rente, de zogeheten spread, belasting is verschuldigd. Door onverkorte toepassing van artikel 10a zou een belangrijke functie van de Nederlandse tussenhouder onmogelijk worden gemaakt. Deze leden vragen of dit niet een verslechtering van het Nederlandse vestigingsklimaat zal betekenen.

In de door deze leden beschreven situatie waarin de Nederlandse «tussenhouder» slechts als doorgeefluik fungeert en geen actieve financieringsfunctie vervult, zie ik op de voorhand geen zakelijke motieven. Gezien de aard van de activiteiten, het louter fungeren als doorgeefluik van papieren, zal artikel 10a geen negatieve invloed hebben op het Nederlands vestigingsklimaat. Zoals ik in de memorie van antwoord heb aangegeven zal in de situatie dat de Nederlandse tussenhouder een spilfunctie vervult binnen het concern, en ook over voldoende «substance» beschikt, en daardoor de Nederlandse tussenhouder een actieve functie vervult het aannemelijk maken van de zakelijke motieven niet tot problemen leiden.

Deze leden stellen de situatie aan de orde dat een Nederlandse vennootschap kapitaal stort in een buitenlandse financieringsmaatschappij die onder artikel 28b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 valt, waarna deze financieringsvennootschap de gelden terugleent aan een in Nederland gevestigd verbonden vennootschap (de belastingplichtige). De rente die belastingplichtige is verschuldigd aan de buitenlandse financieringsmaatschappij is ingevolge het voorgestelde artikel 10a, tweede lid, onderdeel c, niet aftrekbaar. Nu de inkomsten van de 28b-dochter in hetzelfde jaar in Nederland zijn belast, zijn zij van opvatting dat teneinde dubbele heffing te voorkomen, de tegenbewijsregeling van het voorgestelde derde lid, onderdeel b, (aanwezigheid van compenserende heffing) toepassing zou moeten vinden.

Zoals ik in de memorie van antwoord heb opgemerkt, gaat het er in een dergelijke situatie om of de inkomsten in het jaar zelf of in de aanslag over dat jaar tot uitdrukking komen bij de ontvanger van de rente dan wel bij de aandeelhouder in het geval er sprake is van anti-misbruik wetgeving. Ook artikel 28b kan worden aangemerkt als een anti-misbruik regeling.

Immers, ingevolge artikel 28b moeten de aandelen in een dergelijke buitenlandse financieringsmaatschappij jaarlijks worden gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer.

Door deze jaarlijkse waardering komen de rente-inkomsten van de financieringsmaatschappij in het jaar zelf tot uitdrukking bij de aandeelhouder. Per saldo ontstaat hierdoor een heffing die naar Nederlandse maatstaven redelijk is. De rente kan dan ook door belastingplichtige in aftrek worden gebracht tenzij de aandeelhouder van de financieringsmaatschappij beschikt over compensabele verliezen dan wel ander-soortige aanspraken uit voorgaande jaren.

Zakelijkheidstoets

Deze leden vragen of aan de zakelijkheidstoets van het voorgestelde artikel 10a, eerste lid, is voldaan in de volgende situatie. Een familievennootschap koopt aandelen in teneinde de aandeelhouders in staat te stellen uit de opbrengst de successierechten te voldoen. De vennootschap blijft de koopsom blijkbaar schuldig, en lost deze in een vijftal jaarlijkse termijnen af. De aandeelhouders betalen de successieschuld in even zoveel termijnen. Over de schuldig gebleven koopsom is de vennootschap rente verschuldigd.

In de situatie waarin aandelen worden ingekocht teneinde de successierechten die betrekking hebben op de waarde van de aandelen te voldoen, zullen aan de inkoop veelal zakelijke motieven ten grondslag liggen.

Indien de vennootschap de koopprijs schuldig blijft, zal aannemelijk moeten worden gemaakt dat het vanuit bedrijfseconomische overwegingen niet wenselijk is dat de vennootschap in een maal de desbetreffende liquiditeiten ter beschikking stelt. Dit kan bij voorbeeld het geval zijn wanneer de vennootschap niet over de benodigde liquide middelen beschikt. Bij de beoordeling of aan de rechtshandeling en de geldlening in overwegende mate zakelijke motieven ten grondslag liggen is het uiteraard van belang dat de aflossing door de vennootschap in gelijke termijnen geschiedt als de voldoening van de successierechten door de aandeelhouder.

Artikel I, onderdeel C.3, (artikel 13, tweede lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

«Safe harbour rules»

Ik deel de opvatting van deze leden niet dat uit mijn opmerkingen in de Tweede Kamer zou kunnen worden opgemaakt, dat ook indien niet wordt voldaan aan de eis van 20% vreemd vermogen er nog steeds sprake kan zijn van een actieve concernfinancieringsmaatschappij mits overtuigend wordt voldaan aan de andere eisen. Ik verwijs in dit verband naar Handelingen II 1996/97, nr. 4, blz 11–692. De gedachtewisseling met mevrouw De Vries ging alleen over het niet voldoen aan de eis van 20% vreemd vermogen. Ik heb toen gezegd: «Er is eigenlijk sprake van een soort safe-harbourregeling». De eis van 20% vreemd vermogen is één van de essentiële voorwaarden waaraan een buitenlandse concernfinancieringsmaatschappij moet voldoen.

Voldoet het lichaam aan deze eis en aan de overige voorwaarden dan speelt het safe harbour aspect van de regeling een rol. Dit safe harbour aspect houdt in dat indien de financieringsmaatschappij over ten minste 20% vreemd vermogen beschikt de belastingplichtige niet aannemelijk behoeft te maken dat de feitelijke vermogensverhouding gezien de behoefte aan vreemd vermogen bij het concern, voldoende is om te spreken van een actieve financieringsmaatschappij. Beschikt de financieringsmaatschappij over minder dan 20% vreemd vermogen dan heeft de belastingplichtige de mogelijkheid om aannemelijk te maken dat het lichaam toch een actieve concernfinancieringsmaatschappij is. Het gaat dan niet om de overige voorwaarden. Daaraan zal in ieder geval moeten zijn voldaan.

Aannemelijk zal moeten worden gemaakt dat er redenen zijn waarom het lichaam niet aan de 20%-eis kan voldoen. Slaagt belastingplichtige hierin dan wordt het lichaam, ondanks het niet voldoen aan die norm, toch als een actieve concernfinancieringsmaatschappij aangemerkt mits ook aan de overige voorwaarden is voldaan.

Deze leden vragen hoe de 20%-eis uitvalt in de situatie dat een concernfinancieringsmaatschappij die aan alle substance vereisten voldoet, een lening heeft uitgezet bij een werkmaatschappij van 100 welke is gefinancierd met 75 eigen vermogen en 25 feitelijk van derden aangetrokken vreemd vermogen. Nadat deze lening is verstrekt, zo vervolgen deze leden, ontvangt de concernfinancieringsmaatschappij de overtollige liquiditeiten van een andere werkmaatschappij welke 100 bedragen. Deze leden betogen dat het effect van deze intercompany-lening kan zijn dat hierdoor niet langer wordt voldaan aan de 20%-norm. Zij vragen mij te bevestigen dat voor de 20%-norm de intercompany-leningen buiten beschouwing zullen blijven.

De 20%-norm moet worden gezien in het licht van de activiteiten van de financieringsmaatschappij. Die activiteiten moeten voor ten minste 20% zijn gefinancierd met feitelijk van derden aangetrokken vreemd vermogen wil het lichaam als een actieve financieringsmaatschappij kunnen worden

aangemerkt. De activa moeten derhalve zijn gefinancierd met ten minste 20% feitelijk van derden aangetrokken vreemd vermogen. Ik zie dan ook geen reden de intercompany-leningen bij de 20%-norm buiten beschouwing te laten.

Deze leden vragen voorts op welk moment getoetst dient te worden of een behoefte aanwezig is vreemd vermogen aan te trekken van buiten het concern.

Ik ga er vanuit dat deze leden hierbij doelen op de situatie dat de financieringsmaatschappij niet voldoet aan de 20%-eis, zodat de belastingplichtige aannemelijk moet maken dat dit percentage niet kan worden gehaald als gevolg van een beperkte omvang van de behoefte aan vreemd vermogen buiten concern. Deze toetsing zal moeten plaatsvinden op die momenten dat dit voor de fiscaliteit van belang is. Zo zal dit bij voorbeeld plaatsvinden op het moment dat een beroep wordt gedaan op de deelnemingsvrijstelling voor de voordelen die uit het lichaam opkomen en bij de toepassing van het waarderingsvoorschrift van artikel 28b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. De (nadere) kapitalisatie van de buitenlandse financieringsdochter, deze leden vragen hiernaar, is dan één van de aangrijpingspunten voor de aannemelijkheidstoets. Het spreekt voor zich dat aan de 20%-toets niet geacht wordt te zijn voldaan als deze als het ware tijdelijk wordt geconstrueerd. Ook in geval aannemelijk is gemaakt dat in casu met minder dan 20% kan worden volstaan, is dat geen constatering voor de toekomst. Het is immers mogelijk dat de behoefte van het concern aan vreemd vermogen in de toekomst toeneemt en de vraag opnieuw kan opkomen waarom dit vreemd vermogen niet is aangetrokken door de financieringsmaatschappij.

Artikel I, onderdeel J (Artikel 15b van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Kwalificerende financieringsactiviteiten

Bij deze leden is de indruk ontstaan dat in de memorie van antwoord ten aanzien van de mogelijkheid om financieel administratieve dienstverlening onderdeel te laten uitmaken van de financieringsactiviteiten, een sterke inperking plaatsvindt ten opzichte van de uitleg die hieraan in de Tweede Kamer is gegeven door de voorwaarde dat de dienstverlening moet samenhangen met de financieringsactiviteiten.

Ik wil deze indruk graag wegnemen. In de memorie van toelichting is op blz. 29 en 30 aangegeven dat financieringsactiviteiten ruim moet worden opgevat. Daartoe moet niet alleen worden gedacht aan het verstrekken van geldleningen en het houden van deelnemingen, maar bij voorbeeld ook aan «financieel administratieve dienstverlening en/of controllers-activiteiten op het financiële vlak verricht ten behoeve van een dochter». De ruime invulling van het begrip financieringsactiviteiten strekt ertoe het lichaam in staat te stellen als (regionaal) hoofdkantoor en houdstermaatschappij van het concern te fungeren. In de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer heb ik aangegeven dat deze dienstverlening moet samenhangen met de financieringsactiviteiten. Hiermee is bedoeld dat het niet zo kan zijn dat een lichaam dat uitsluitend financieel administratieve diensten ten behoeve van andere concernlichamen verricht, in aanmerking komt voor het vormen van een risico-reserve. De financieel administratieve dienstverlening moet dus een activiteit zijn die wordt verricht naast het financieren. Ter wille van de duidelijkheid merk ik op dat dit geldt voor alle vier activiteiten die in de memorie van antwoord worden behandeld. Het gebruik van de term «samenhangen» in de memorie van antwoord heeft wellicht een striktere indruk gewekt dan werd bedoeld.

Overnamekas

Op blz. 31 van de nota naar aanleiding van het verslag heb ik aangegeven dat in het kader van de regeling van de risicoreserve een overnamekas mag worden aangehouden indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat daarvoor in verband met toekomstige overnames redenen zijn. Op verzoek van de leden van de CDA-fractie bevestig ik dat de toetsing door de fiscus van deze redenen voor het aanhouden van een overnamekas die binnen de kwantitatieve criteria valt, het karakter heeft van een marginale toetsing. De ondernemer behoeft slechts geobjectiverde intenties aan te voeren voor toekomstige acquisities, die bij voorbeeld kunnen zijn gebaseerd op een overnamebeleid in het verleden.

De Staatssecretaris van Financiën,
W. A. F. G. Vermeend